

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Severiores pœnas imponebant Iustiniani leges Episcopis
contumacibus adversùs disciplinam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Acacij dividebat. Illud autem scandalum auctoritate Principis amoveri petit: *Preca- mur itaque clementiam vestram ut specialiter no- men quod multis ex causis scandalum vel offen- diculum Ecclesie concitavit, speciali appellatione taceatur.* Huic officio aequè adstrictos puta- vit Reges Francorum Leo Senonensis Epif- copus in epistola ad Childeberrum Regem, qua Principem illum obtestatur ne canones patrum violari permittat per ordinationem & novam Episcopi institutionem in urbe Meledunensi, quam cives fieri petebant. *Quia non eorum preces, inquit, facile audiri debent à Principe quorum petitionibus potius ge- nerentur scandala quam pax Deo amata serve- tur: quia sicut beati sunt pedes pacem portantes, ita ve his dictum est per quos venit scandalum.* Itaque mirandum non est si in successores Reges cura illa tuendi status ecclesiastici & pacis procurandæ remotis scandalis deriva- ta fuerit. Quo in negotio non utuntur, ut sæpe monui, mera & summa jurisdictione in res ecclesiasticas, sed velut œconomica po- testate, quæ à tuitionis patrociniique jure dependet.

VI. Rescriptis regis consultum semper fuisse Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ con- servationi, quorum formulam superius pro- tuli, egregiè probatur è Libellis Comitio- rum regni in urbe Turonensi aëtorum anno MCCCCXCIII. Carolo VIII. porrectis. *Et jaçoit que le Roy, à cause de sa Couronne, tant de droit commun, comme pour la deliberation & requeste de toute l'Eglise de France & Dauphiné, soit, comme estoient ses predecesseurs Rois, Protec- teur & Défenseur des saints Decrets, Liber- tez & Franchises de l'Eglise de sondit Royau- me & Dauphiné; Neantmoins a esté fait par nos- tre Saint Pere en cedit Royaume au contraire, dont se sont ensuivis grands inconveniens. Par- quoy il est bien necessaire (comme il semble aux gens desdits Trois Estats) avoir recours en cette necessité au Roy nostre souverain Seigneur, com- me Protecteur & Défenseur des Droits & Liber- tez de sondit Royaume & Dauphiné. Et pour ce luy supplie en toute humilité que son plaisir soit de non les abandonner, & qu'il veuille, comme il a offert, donner port & faveur, tout ainsi & par la forme & maniere qu'ont fait ses predecesseurs Rois, c'est à sçavoir, le Roy Clorvis, S. Louis, Philippes le Bel, le Roy Jean, Charles V. Charles VI. & dernièrement le Roy Charles VII. qui tous ont à leur pouvoir defendu les Droits & Libertez de ladite Eglise, tant au fait des élections, col- lations, postulations, provisions, confirmations, & causes, qu'à garder l'évacuation des pecunes, par mandement & provision de leur Chancellerie, & remonstrance aux saints Conciles, qui ont con- firmé & approuvé lesdits Droits & Libertez.*

VII. Singularis etiam mihi videtur con- flitatio Caroli V. Regis data Parisiis XIV. Martij anno MCCCCXVII. qua præcipi- tur Seneschallis Tolosæ, Carcaffonæ, & Bel- licadri, ut prohibeant Episcopis earum pro- vinciarum, & eorum Vicariis, ne privilegia Bullis comprehensa infringant quas Ale- xander, Urbanus, Gregorius, Clemens, Innocentius, alijque Pontifices Regibus Francorum concesserunt, scilicet ut nullus judex ordinarius, aut delegatus, excommu- nicationis aut interdicti sententiam profe- rat in terram Regis absque speciali mandato sedis apostolicæ, vel alia tentet quæ rescrip- tis illis sunt prohibita. *Quod si aliquos, in- quit, contra præmissa reperieris attentare, ipsos compescatis per bonorum suorum temporalium captionem, & à præmissis compellatis abstinere per pœnarum declarationem & earundem execu- tionem.* Itaque ligandi & solvendi potestas, quæ Galliarum Episcopis competit, aucto- ritate Romani Pontificis restricta est, ne Re- ge invito, interdictis, & officij divini cessa- tione, quod *Cessum* dixere recentiores, ter- ras & filcos domanij regij vexarent. Execu- tio Bullarum certis quibusdam Conservato- ribus commissa erat, qui renitentes Episco- pos excommunicationibus ad parendum co- gerent. Sed quia variis ludificationibus & judiciorum formulis negotium trahebatur, visum est Principi tuitionis jure rem ad se revocare, bonorum capione & multæ in- flictiis, decretorum pontificiorum execu- tione consulendo. Eadem lex ad ceteras species tracta est, adeo ut bonorum capione & mul- ctarum indictione cogi soleant Episcopi ad ea omnia rescindenda quæ canonibus & de- cretis Pontificum in regno receptis adversa, per contumaciam & contemptum legum in perniciem status ecclesiastici & scandalum publicum peregerint.

VIII. Duplex coercitio hoc Edicto præ- scribitur adversus Episcoporum contuma- ciam qui indictæ à Rege decretorum ponti- ficiorum executioni parere recufant, bono- rum capio, & multæ dictio. Severius age- bat Iustinianus, qui expulsionem à sede epif- copali hoc aliquando ulcisceretur, ut di- ctum cap. I. hujus libri. Aliquando etiam bonis Episcopi, Ecclesiæ adjudicatis, & an- nali suspensionem à ministeriis ecclesiasticis. Quæ pœna indicta est Episcopo qui alium ordinavit contra formam præscriptam juxta canones à Iustiniani constitutione: *Si quis autem citra memoratam observationem Episcopus ordinetur, jubemus hunc omnimodis episcopatu depelli. Sed etiam illum qui præter hoc præsum- serit ordinare, segregari uno anno à sacro mini- sterio, & omnem ejus substantiam, quæ quolibet*

Nov. 21. c. 1. sub
fieri i. q. 1. d. 1.
notæ in causa
d. 1.
2. q. 1. d. 1. q. 1.
1. q. 1. d. 1. q. 1.

ti-
lle
id
ru-
ta.
na
it.
t à
es
to
n-
p-
le
ne
il.
Id
to
ra
ci-
it,
ve
n-
us
S
C
ri
bo
T
n
a-
i.
e.
à
u-
in
e
i-
n
i-
li
a
o
s
a
i
j

*plac. h. m. e. ad
aut. d. x. x. x. x.
dix. in. m. p. a. t.
imion. r. d. v.
m. v. r. d. q. d. a.
a. m. o. r. i. a. s. h. i. d. i. e.
u. e. m. h. i. r. i. d. i.
x. l. i. q. c. 1.*

*D. Nov. e. 9. 5.
iud. x. p. p. r. i. d. i. u. m.
m. a. g. i. s. t. r. i. s. i. n. d. i. c. t. o.
i. u. d. i. c. i. s. d. i. c. t. i. s. i. n. d. i. c. t. o.
x. l. i. q. c. 1.*

tempore aut modo in ejus dominium deducta est, propter culpam quam fecit dominio Ecclesie, cujus Episcopus est, vindicari. Eadem poena infligitur si quis ante peractam & discussam accusationem, si quod forte crimen objiciatur, electo manum imposuerit. Præter eas pœnas, alia quoque indicta est à Iustiniano adversus Episcopum qui Ecclesiam suam ultra annum deseruerit, scilicet ut illi ab Oeconomo Ecclesie nullæ expensæ subministrantur. Quæ congruit cum honorum capione quæ hodie in Gallia adversus desertores & adversus contumaces Episcopos à iudicibus decernitur.

CAPVT XI.

Synopsis.

I. Inquiritur qua ratione se gesserint majores nostri quando jurisdictione ecclesiastica secularem invadebat. Ea de re altum silentium apud veteres, quia Episcopi suis finibus se continebant.

II. Harum contentionum exemplum in Gregorio quarto. Diviso regni à Ludovico inter filios facta, sacramento confirmata est, & subscriptione Romani Pontificis. Ab ea receditur ob Carolum & secundis nuptiis prognatum. Inde bellum filiorum adversus patrem. Gregorius à filiis stare putatur. De eo antiqui scriptoris verba.

III. Locus ille malè trahitur ad Regis immunitatem, ne possit excommunicari. Explicatur Gregorij propositum, ut prima divisio regni non infringereetur, ex Agobardo. Epistola hujus nomine edita est fragmentum epistole Gregorij I V. ad Episcopos Gallie, unde hac contentio illustratur.

IV. Epistola verba expenduntur. Evocaverat Episcopos. Illi contumacius respondent. quod Gregorius refellit. Episcopi scripserant excommunicationem, quam Gregorius parabat, pertinere ad injuriam imperatorie potestatis. Afferit Pontifex sibi injuriam fieri non posse, intacta sedis apostolica dignitate. Fidem seu sponsonem Imperatori prestitam, à se non violari.

V. Referuntur verba Episcoporum, qui excommunicationibus Papa se non assensuros profitebantur, & periculum honoris illi minantur. Explicantur illa verba, & auctoris vita Ludovici, qui temeritatem Episcoporum in hoc capite damnat.

VI. Ex hoc factò colligitur sententiam totius Ecclesie Gallicane eam fuisse, à Pontifice excommunicationes ferri non posse prætextu perjury aut bellorum, ob divisionem regni mutatam. Gregorius quoque eam potestatem sibi non asseruit. Consultati Novatores, qui ex hoc factò spretam putant à Gallis auctoritatem Romana sedis.

VII. Refellitur Massonus, qui Gallicana libertatis capita quadam ex hac epistola colligit, quæ falso asserit Gallis.

HACTENUS tuitionis ecclesiasticæ effectus prosecuti sumus qui canonum custodiam Principibus commissam respiciunt. Attamen quia non solum obviam eundum est iis malis quæ ex legum ecclesia-

sticarum corruptione proficiscuntur, sed etiam prospiciendum ne jurisdictione ecclesiastica jurisdictionis regie limites invadat, necesse est ut diligenter inquiramus quo pacto majores nostri se gesserint in his contentionibus. Deinde qua ratione his incommodis consulatur hodie, seu disciplina ecclesiastica lædatur, seu temporalis jurisdictionis fines violentur, apertè disseremus. Controversiarum de invasa jurisdictione Principum, altum silentium apud veteres, quia ab Episcopis antiquis sola canonum disciplina curabatur. Si quando se rebus secularibus aut judicandis aut administrandis immiscerent, id sibi à legibus suo seculo latis indultum profitebantur, quibus uterentur quandiu Principi collibuisse. Quare ad mediæ ætatis scriptores deveniendum est; ut inde harum dissensionum exempla & remedia adhibita petantur.

II. Primus occurrit Gregorius IV. Pontifex, qui trium Regum Lotharij, Ludovici, & Pippini partes fovere ferebatur adversus patrem Ludovicum Pium Imperatorem, eoque animo se filiis adjunxisse ut pacem conciliaret iis conditionibus quas æquas ipse judicabat, aut refragantem Ludovicum & Episcopos Ludovico consentientes excommunicatione percelleret. Dissidij causa ab Imperij divisione orta erat: quam ita Ludovicus concinnaverat anno DCCCXXXI, ut Pippino Aquitaniam, Ludovico B. joariam, Lothario verò primogenito Italiam & imperatoriam dignitatem se vivo, & ceteras ditiones post obitum suum concederet. Hæc divisio sacramento procerum & Romani Pontificis subscriptione confirmata fuerat. Sed postea Carolus ex secundis Ludovici nuptiis cum Iudith Regina prognatus, novarum rerum causa exitit: quia ut ei portio legitima constitueretur, aliquid è ceteris partibus erat recidendum. Alamania Carolo designata à patre, civile bellum excivit; quod paulisper sedatum recruduit, cum Aquitania à Pippino advocata, dono patris Carolo cessit. Contractis undique copiis, hinc pater Imperator, inde tres filij, Vormaciam pugnaturi convenere anno octingentesimo trigesimo tertio. Rumor autem percubuerat Gregorium Pontificem à filiis stare, ut scribit auctor vitæ Ludovici, cujus hæc sunt verba: *De Papa vero Romano, quod idcirco adesset ut tam Imperatorem quam Episcopos excommunicationis vinculis irretire vellet, si qui inobedientes essent sue filiorumque Imperatoris voluntati, parum quid subripuit Episcopis Imperatoris presumptio audacie, asserentibus nullo modo se velle ejus voluntati succumbere: sed si excommunicaturas adveniret, excommu-*

Episcopus in cal. Theop.

Agobardus h. q. sola dicitur. Cetero filio v. p. r. d. q. d. a. m. o. r. i. a. s. h. i. d. i. e. u. e. m. h. i. r. i. d. i. x. l. i. q. c. 1.

Episcopus in cal. Theop.